

Aşağıdaki alanlardan hangileri 23.6.2010 tarihli 5995 sayılı Madencilik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile madencilik faaliyetlerine sonuna kadar açılmıştır?

- a) Orman, Muhafaza Ormanı, Ağaçlandırma Alanları,
- b) Kara Avcılığı Alanları, Özel Koruma Bölgeleri, Milli Parklar, Tabiat Parkları,
- c) Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanı, Tarım, Mera, Sit Alanları,
- d) Su Havzaları, Kıyı Alanları, Sahil Şeritleri
- e) Hepsi.

2004 senesinde çıkan sorulara bakmış olanlar cevabı hemen hatırlayacaktır. Bakmayanlar için ise cevabı tahmin etmek çok da güç olmasa gerek. Tamam tamam söylüyoruz. Doğru cevabımız e. Yetmez mi? Merak etmeyin; f, g, h şıkları sırada bekliyor. Bakanlık kapısında lütfen birbirinizi ezmeyin, herkese yetecek kadar ruhsat alanımız var...

Gitti 5177, Geldi 5995

5177 sayılı Maden Kanunu'nun değişik 7nci maddesinin 1 ve 8inci fıkraları ile ilgili Anayasa Mahkemesi'nce verilen iptal kararı ile 5995 sayılı Kanun'un kabul edildiği süre arasında bir yıl on iki gün geçti.

Tasarı zeytin alanları ile ilgili komisyondan Mayıs ayında yeniden düzenlenmek üzere dönmese idi muhtemelen Kanun 5 Haziran 2010'a yetiyecekti. Ama olmadı. 2004 senesinin 5 Haziran Dünya Çevre Günü'nde kabul edilen 5177 sayılı Maden Kanunu ile ilgili değişiklik, hükümetçe bu kez çevre gününe yetiştirilemedi!

Maden Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, TBMM'nin 9 Haziran 2010 tarihli 23. Dönem 4. Yasama Yılı 114. Birleşiminde görüşülerek kanunlaştı ve kutlu günümüz bu kez 10 Haziran olarak takvimlerimize yazıldı. Cumhurbaşkanı'nın 15 günlük bekleme süresi dolmadan 12.nci günde onayladığı Kanun, 23 Haziran'da Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girdi.

10 Haziran sabah saatlerine kadar esnemeler ve katiplerin uyku görüntüleri ile süren görüşmelerde taslak metninde bulunan Zeytinciliğin Islahı ve Yabancılarının Aşılattırılması Hakkında Kanun kapsamındaki alanlarda yapılacak maden arama ve işletme faaliyetleri ise, konu ile ilgili verilen önergeler ile daha sonra müstakil değişiklikler olarak yeniden masaya yatırılmak üzere tasarı metninden çıkarıldı.

Zeytincilik ile ilgili alanlar Kanun metninden çıkarılırken daha da önemli olduğunu düşündüğümüz bir değişiklik ise çok fazla tartışılmadan arada kaynadı. Madencilik faaliyetlerinin kısıtlanacağı alanları belirleyecek maden işletme faaliyetleri ile diğer yatırımların kamu yararı açısından önceliğinin ve öneminin tespitine karar verecek olağanüstü yetkili yeni bir idari kurul oluşturulması ve madencilik faaliyeti korunan alanlar ve diğer ülke yatırımları açısından ülke menfaatleri açısından en üstün faaliyet olarak kabul edilmesine dair hükümler cılız bir muhalefet eşliğinde sessiz sedasız kanunlaştı. Öyle ki madencilik ile herhangi bir yatırım çatıştığında üstün olan yatırımın madencilik yatırımının olacağı yeni dönem böylece başlamış oldu.

Doğal Varlıkları En Az 5 Senelik Yeni Bir Kabus Korkusu Sardı.

3213 sayılı Maden Kanununun 5177 sayılı Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 3., 5. maddeleri ile değişik 7.nci maddesinin 1 ve 8.inci fıkraları 5.6.2004 tarih, 25483 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş, korunan alanlarda madencilik izinleri Bakanlar Kurulunca hazırlanacak yeni bir yönetmeliğe bağlanarak arama ve işletme faaliyetlerine büyük bir hızla başlanmıştı. Yine Kanun'un 28inci maddesi ile de 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 10. maddesine ek yapılarak petrol, jeotermal kaynak ve maden arama faaliyetleri, çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) kapsamı dışına çıkarılmış ve bu durum ikincil düzenleme olan Yönetmeliklere işlenmişti.

Gel zaman git zaman 2009'da önce Anayasa Mahkemesi'nin Ocak 2009'da verdiği kısa iptal kararları, ardından da Danıştay'ca verilen yürütmeyi durdurma kararları ile maden şirketleri bir anda ayağa kalkmış, Haziran ve Temmuz aylarında yayınlanan iptal gerekçeleri ile de Meclis'e yeni bir düzenleme yapmak için verilen 1 senelik sürenin geri sayımı başlamıştı.

Geçen sürede vahşi madencilik doğa varlıklarını bir bir yok eder ve 2005 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan ve Danıştay’ca önce yürütmesi durdurulan, ardından iptal edilen İzin Yönetmeliği uyarınca verilen tüm ruhsatların geçerli olup olmadığı kavgası sürerken Madencilik Sektörü Başkanlar Konseyi’nin ön ayağı ile yeni bir teklif hazırlandı ve komisyona sunulması sağlandı. Komisyon görüşmelerinde daha sonra aymazlık olarak da adlandırılacak teklif ile hali hazırda 44 bin olan ruhsat sayısının belki de iki katına çıkması önündeki en büyük engel olan zeytinlik alanlarda verilecek izinlerin de aşılması planlanıyordu. Konsey, bu kez de tek maddelik bir değişiklik ile zeytini mitolojik bir bitki olarak toprağa gömmek istemişti. Ancak yoğun kamuoyu baskısı bu adımı da bir sonraki saldırıya kadar püskürtmeyi başardı... Geriye bu konuda zeytin üreticilerinin tepkisini cesurca ortaya koyan Ulusal Zeytincilik Konseyi yönetim kurulu üyesi Murat Narin’e açılan 25 bin liralık tazminat davası kaldı. Davaya eylül ayında başlanacak...

Meclisteki görüşmeler esnasında bir vekilin ifadelerinde de belirttiği gibi Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun ile yaban hayatı koruma ve geliştirme sahaları ile ilgili maddeleri Maden Kanunu’nun içerisinde görüşme aymazlığı içerisinde olmak, bu ülkenin önceliklerini ve değerlerini doğru değerlendiremediğinizin açık bir göstergesi olarak tarihe büyük bir skandal olarak geçmiştir. Skandal diyoruz çünkü sabah saat 5’lere kadar süren oturumun esnemeler ile bezeli son dakikalarında zeytin alanları hükümet ile muhalefetin bir anda aklına gelmiş ve korunan alanlar ile ilgili bir kısım önerilerin bir başka alanda düzenleme getirdiği gerekçesi ile zeytinliklerde verilecek izinler, verilen değişiklik önerileri ile tasarı metninden çıkarılmıştır. Bu gelişmeye çok bel bağlamamak ve sevinmemek gerek, zira kimse zeytincilik alanlarının korunmasını düşünmemiş, konu ileride ayrı bir Kanun düzenlemesine konu edilmek üzere hükümet ve muhalefetinin ortak tavrı sonu tasarı metninden çıkarılmıştır. Zeytin alanlarında madencilik izinleri, yazının girişinde sorduğumuz soruya f şikkı olarak eklenecektir.

Madencilik faaliyetleri ile çevresel konularda üniversitelerde uzman olduğu bilinen kişilerden oluşacak olağanüstü yetkili bir heyetin bilimsel ve de teknik değerlendirmeleri ile yasa gerekçesindeki ifade ile "alt" (!) düzeydeki mevzuat ile madencilik faaliyetlerinin önüne geçilmesinin engellenmesinin temel hedef olarak ortaya konulması ve kısıtlamanın ancak Kanunla koyulabileceğinin düzenlenmesi bu ülkenin doğal varlıkları ile korunan alanlarına yapılan en büyük ihanet olarak tarihteki yerini almıştır.

Madencilik faaliyetleri ile diğer yatırımların birbirini engellemesi ile madencilik faaliyetlerinin yapılamaz hale gelmesi durumunda ise Kurulun, söz konusu yatırım zararının karşılanması ile ilgili kararlar verebileceğinin kabul edilmesi de herşeye rağmen madencilik anlayışının en büyük göstergesi olarak önümüze seçeneksiz seçenek olarak sunulmuştur. Madencilik faaliyeti adeta fetişleştirilmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatını mevcut hukuk düzeni içerisinde faaliyetin yürütüleceği mücavir alanlar içerisinde belediyelerin vermesinin, yasa taslağının gerekçesindeki ifade ile "farklı" belediye uygulamaları ile faaliyet yürütenler açısından eşitsizlik yarattığı gerekçe olarak sunularak ruhsatın İl Özel İdarelerince verileceğinin kabul edilmesi de yerellikten ve büyük düşünmekten dem vuran AKP iktidarının en büyük çelişkisi olarak karşımıza çıkmıştır. Yine 7. maddenin yeniden düzenlenen 4.üncü fıkrası ile imar planı yapılan yerlerde mevcut maden sahaları için ilgili mercilerden izin alma hükmü kaldırılmış ve böylece madencilik faaliyetinin, imar hukukundan daha önemli olduğuna vurgu yapılmıştır. Ne de olsa bir alanda maden çıkarmak sağlıklı kentleşmeden daha önemlidir !

Madencilik faaliyetleri yeni düzenleme ile çevre üzerindeki vahşi baskının artması bir yana, faaliyetin yürütüleceği yereldeki yurttaşların temsilcisi olan seçilmiş yerel yöneticiler ve bu kişilerden oluşan belediyelerin ruhsat yetkileri elinden alınması ve madencilik faaliyetleri diğer yatırımlar açısından da üstün tutularak engellenmesi durumunda zararının karşılanmasına yasal dayanak oluşturularak kazma kürek bu ülkenin esas oğlanı olarak gösterilen madencilerin eline tutuşturulmuş ve ülkenin hidroelektrik parselizasyonu sonrasında yeni yatırım hedefi olarak madencilik işaret edilmiştir.

Aman HES’çiler kendini üvey evlat gibi hissedip üzülmesin, onların rantı ile madenci şirketlerin rantı kardeşidir. Onlar ki, gönül rahatlığı ile yatırımlarının yanına bir de maden ruhsat alıp ruhsatlarını çerçeveletip duvarına asabilir.

Emre Baturay Altınok

Kolektif Dergisinin 6. sayısında yayınlanmıştır (Temmuz 2010)

